

A Püspöki Szinódus XVI. rendes közgyűlésének előkészítő dokumentuma,
2021.09.07.

Egy szinodális egyházért:
kommunió, részvétel és küldetés
Előkészítő dokumentum

Tartalom

I. Felhívás arra, hogy haladjunk együtt a közös úton

II. Egy alapjaiban szinodális egyház

III. A Szentírás hallgatása

Jézus, a tömeg, az apostolok

A megtérés kettős dinamikája: Péter és Kornéliusz (*ApCsel 10*)

IV. Szinodalitás a gyakorlatban: az Isten népével való konzultáció útjai

Az alapvető kérdés

A szinodalitás különböző megfogalmazásai

Tíz feltárandó tematikus mag

Hozzájárulás a konzultációhoz

1. Isten egyházát Szinódusra hívják össze. Az „Egy szinodális egyházért: kommunió, részvétel és küldetés” című utazás ünnepélyes keretek között 2021. október 9-10-én nyílik meg Rómában, majd ezt követően, október 17-én minden egyes helyi egyházban. Egyik alapvetően fontos állomása lesz 2023 októberében a püspöki szinódus XVI. rendes közgyűlésének megünneplése,^[1] amit a végrehajtási szakasz követ majd, ismét a helyi egyházak bevonásával (vö. EC, 19-21. cikkely). Ferenc pápa ezzel az összehívással az egyház egészét hívja arra, hogy reflektáljon egy élete és küldetése szempontjából létfontosságú témára: „Épp a szinodalitásnak ez

az útja az, amit Isten a harmadik évezred egyházától vár”^[2]. 2] Ez az út, amely az egyház II. vatikáni zsinat által javasolt „megújulásának” nyomában halad, egyszerre ajándék és feladat: azáltal, hogy az egyház együtt halad az úton és közösen reflektál a megtett útra, saját tapasztalatai által tanulhatja meg, hogy milyen folyamatok segíthetik abban, hogy megélje a közösséget (kommuniót), elérje a részvételt, megnyíljon a küldetésre. Ez a mi „együtt haladásunk” valójában az, ami a leghatékonyabban megvalósítja és megjeleníti az egyháznak mint Isten zarándok és térítő népének természetét.

2. Egy alapvető kérdés mozgat és vezet bennünket: ez az „együtt haladás”, amely ma különböző szinteken valósul meg (a helyitől az egyetemesig), miként teszi lehetővé az egyház számára, hogy rábízott küldetésének megfelelően hirdesse az evangéliumot; és milyen lépésekre hív bennünket a Lélek ahhoz, hogy szinodális egyházként növekedjünk?

Ahhoz, hogy együtt nézünk szembe ezzel a kérdéssel, a Szentlélekre kell hallgatnunk, aki a szélhez hasonlóan „ott fúj, ahol akar, és halljátok a hangját, de nem tudjátok, honnan jön, és hová megy” (*Jn 3,8*), és nyitottnak kell maradnunk azokra a meglepetésekre, amiket a Lélek egészen biztosan az utunkba készít. Így működésbe lép egy olyan dinamizmus, amely lehetővé teszi számunkra, hogy elkezdjük szedni a szinodális átalakulás gyümölcseit, melyek fokozatosan érnek be majd. Ezek a célok nagy jelentőséggel bírnak az egyház életének minősége és az evangelizációra szóló küldetésünk beteljesítése szempontjából, melynek keresztségünk és bérmálásunk által valamennyien részesei vagyunk. Most a legfontosabb célokat jelöljük ki, amelyek a szinodalitást mint az egyház formáját, stílusát (?) és struktúráját írják le:

- emlékezzünk arra, hogy miként vezette a Lélek az egyház útját a történelem során, és arra, hogy hogyan hív ma bennünket, hogy együtt Isten szeretetének tanúi legyünk;

- éljünk meg egy olyan részvételen alapuló és befogadó egyházi folyamatot, amely mindenkinek – különösen azoknak, akik különböző okokból a perifériára szorultak – lehetőséget ad arra, hogy kifejezhesse magát és hogy meghallgassák, hozzájárulva ezzel Isten népének építéséhez;
- ismerjük fel és értékeljük az ajándékok és karizmák sokféleségét és gazdagságát, amit a Lélek bőséggel ad a közösség javára és az emberiség egész családjának hasznára;
- fedezzük fel, hogy milyen módon vehetjük ki részünket az evangélium hirdetésének és annak a törekvésnek a felelősségéből, hogy egy szebb és élhetőbb világot építsünk;
- vizsgáljuk meg, az egyházban jelen lévő felelősséget és hatalmat, és az ezeket irányító struktúrákat úgy, hogy felszínre hozzuk és megpróbáljuk átalakítani az előítéleteket és torz gyakorlatokat, amelyek nem az evangéliumban gyökereznek;
- fogadjuk el a keresztény közösséget hiteles szereplőnek és megbízható partnernek a társadalmi párbeszéd, a gyógyítás/gyógyulás, a megbékélés, a befogadás és részvétel, a demokrácia újjáépítése, a testvériség és a társadalmi barátság előmozdítása terén;
- újítsuk meg a kapcsolatot a keresztény közösségek tagjai között csakúgy, mint a közösségek és más társadalmi csoportok – pl. más felekezeti vagy más vallású hívők közösségei, civil társadalmi szervezetek, népi mozgalmak stb. között;
- ösztönözzük a közelmúlt szinódusi tapasztalatainak megbecsülését és felhasználását egyetemes, regionális, nemzeti és helyi szinten.

3. Ez az előkészítő dokumentum a szinodális út szolgálatában áll, különösen mint egy olyan eszköz, amely megkönnyíti az egyes egyházakban Isten népe meghallgatásának és konzultációjának első szakaszát (2021 októbere – 2022 áprilisa) abban a reményben, hogy segít mozgásba hozni mindazok ötleteit, energiáit és kreativitását, akik részt vesznek az utazásban, és megkönnyíti erőfeszítéseik gyümölcsének megosztását. Ennek érdekében: 1) először felvázolja a jelen kontextus néhány kiemelkedő jellemzőjét; 2) összefoglalva bemutatja a szinodalitás helyes megértéséhez és gyakorlásához szükséges alapvető teológiai hivatkozásokat; 3) néhány bibliai gondolatot kínál, amelyek táplálékul szolgálhatnak a meditáció és az imádságos elmélkedés számára az út során; 4) bemutat néhány olyan perspektívát, amelyekből újra ránézhetünk a megélt szinodalitás tapasztalataira; 5) mutat néhány lehetséges utat arra, hogy az újragondolásnak ez a munkája hogyan fogalmazható meg az imádságban és a megosztásban. A munka megszervezésének gyakorlati kísérésére módszertani kézikönyvet (*vademecum*) készítettünk, amely az előkészítő dokumentum mellékletét képezi, és elérhető az erre a célra létrehozott weboldalon[3]. A honlap számos forrást kínál a szinodalitás témájának elmélyítéséhez, az előkészítő dokumentum támogatására. Ezek közül kettőt szeretnénk kiemelni, amelyeket az alábbiakban többször is említünk majd: a Ferenc pápa által 2015. október 17-én a *püspöki szinódus intézményének 50. évfordulója alkalmából elmondott beszédét*, valamint a Nemzetközi Teológiai Bizottság által készített és 2018-ban kiadott *Szinodalitás az egyház életében és küldetésében* című dokumentumot.

I. Felhívás a közös utazásra

4. A szinodális út egy olyan történelmi környezetben bontakozik ki, amit a társadalom korszakos változásai és az egyház életében végbemenő döntő jelentőségű átmenet jellemez, és amit nem lehet figyelmen kívül hagyni. E kontextus összetettségének, feszültségeinek és ellentmondásainak keretei

között vagyunk hivatottak arra, hogy „megvizsgáljuk az idők jeleit, és az evangélium fényében értelmezzük őket” (GS, 4. sz.). A szinódus témájához legszorosabban kapcsolódó globális forгатókönyv néhány elemét itt felvázoljuk, de a képnek helyi szinten kell majd gazdagodnia és kiegészülnie.

5. Egy olyan globális tragédia, mint a COVID-19 világjárvány, „egy pillanatra felébresztette bennünk annak az érzését, hogy globális közösség vagyunk, mindannyian egy hajóban evezünk, ahol egy ember gondja, mindannyiunk gondja. Újra fel kellett ismernünk, hogy senki sem menekülhet meg önmagában, hogy csak együtt menekülhetünk meg” (FT, 32). Ugyanakkor a világjárvány előidézte a már korábban meglévő személyes és társadalmi egyenlőtlenségek robbanását is: úgy tűnik, hogy az emberiséget egyre inkább megrázzák a tömegesedés és a széttagolódás folyamatai. A tragikus állapotok, amikkel a migránsoknak a világ minden régiójában szembe kell nézniük megmutatják, hogy még mindig milyen magasak és erősek azok a korlátok, amelyek megosztják az egyetlen emberi családot. A *Laudato si'* és a *Fratelli tutti* enciklikákból megismerhető az emberiségen végigfutó törésvonalak mélysége, és ezekre az elemzésekre támaszkodva hozzáláthatunk, hogy meghalljuk a szegények és a föld kiáltását, és felismerjük a remény és a jövő magvait, amelyeket a Lélek még napjainkban is elvet: „A Teremtő nem hagy el minket, soha nem hagy fel a szeretet tervével, vagy bánja meg, hogy megteremtett minket. Az emberiség még mindig képes arra, hogy együtt dolgozzon közös otthonunk építésén” (LS, 13. sz.).

6. Ez a helyzet, amely a nagy különbségek ellenére is egyesíti az egész emberi családot, kihívás elé állítja az egyház azon képességét, hogy társául szegődjön az egyének és a közösségeknek abban, hogy újragondolhassák a gyász és szenvedés tapasztalatait, – köztük azokat, melyekkel sok hamis bizonyosság lepleződött le –, és ápolja a Teremtő és teremtményei jóságába vetett reményt és hitet. Ugyanakkor nem hallgathatjuk el a tényt: magának az egyháznak is meg kell küzdenie a hit hiányával és a köreiben

is jelen lévő korrupcióval. Különösen nem feledkezhetünk meg a kiskorúak és kiszolgáltatottak szenvedéseiről, amit nekik „jelentős számú klerikus és felszentelt személy szexuális, hatalmi és lelkiismereti abúzusok által”[4] okozott. Folyamatos a kihívás, hogy „Isten népeként, vállaljuk magunkra a testben és lélekben megsebzett testvéreink fájdalmát”[5]. Túl sokáig volt az áldozatok kiáltása olyan kiáltás, amit az egyház nem volt képes kellőképpen meghallani. Ezek mély sebek, amiket nehéz begyógyítani, amikért soha nem lehet elég megbocsátást kérni, és amik akadályokat alkotnak, olykor hatalmas akadályokat, az „együtt haladás” irányába vezető úton. Az egyház egészének kell megbirkóznia egy olyan kultúrával, amit átítatott a klerikalizmus és amit történelméből örökölt; és neki kell megbirkóznia a hatalom gyakorlásának azokkal a formáival is, amelyekbe a visszaélések különböző fajtái (hatalmi, gazdasági, lelkiismereti, szexuális) bele vannak oltva. Lehetetlen elképzelni, hogy „Egyházként úgy alakítsuk át tevékenységünket, hogy abban ne vegyen aktívan részt Isten népének valamennyi tagja”[6]: együtt kérjük az Úrtól „a megtérés kegyelmét és a belső felkenést, ami ahhoz kell, hogy az abúzus e bűncselekményeivel szemben kifejezzük büntudatunkat és elhatározásunkat, hogy bátran harcba szállunk velük.”[7].

7. Hűtlenségeink ellenére a Lélek továbbra is működik a történelemben, és megmutatja életadó erejét. Éppen azokban a barázdákban, amelyeket az emberi család és Isten népe által elszenvedett sokféle szenvedés vájt, virágzanak a hit új nyelvei és ösvényei. Ezek nemcsak arra képesek, hogy teológiai szempontból értelmezzék az eseményeket, hanem arra is, hogy a megpróbáltatásokban megtalálják mindazt, ami okot ad arra, hogy új alapokra helyezzük a keresztény élet és az egyház életének útját. Nagy reményre ad okot, hogy nem kevés egyház már el is kezdte többé-kevésbé strukturált találkozóit és konzultációit Isten népével. Ahol ezeket a folyamatokat a szinodalitás jellemzi, ott az Egyház érzete felvirágozott, és az, hogy ebben mindenki részt vett, új lendületet adott az egyházi életnek. Megerősítést nyertek a 2018-as és 2019-es szinódusi gyűléseken már

említett gondolatok, melyek szerint a fiatalok vágnak arra, hogy az egyházban fontos szerepük legyen (protagonisták), a kívánság, hogy a nők kapjanak nagyobb megbecsülést, és megnyíljon a tér az egyház küldetésében való részvételre. A katekéta laikus szolgálat intézményének nemrégiben történt bevezetése, valamint az, hogy a lectori és akolitusi szolgálat a nők számára is elérhetővé vált, szintén ebbe az irányba halad.

8. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a világ különböző régióiban a keresztény közösségek mennyire különböző körülmények között élnek. Az olyan országok mellett, ahol az egyházat a lakosság többsége magáénak vallja, és ahol az egyház kulturális hivatkozási pontot jelent a társadalom egésze számára, vannak olyanok is, ahol a katolikusok kisebbségben vannak. Ezek némelyikében a katolikusok más keresztényekkel együtt üldözést szenvednek – ide értve az üldözés nagyon erőszakos formáit is –, nem ritkán mártírhalált halnak. Egyfelől létezik egy szekularizált mentalitás, amely ki akarja szorítani a vallást közéletből, másrészt viszont ott van a vallási fundamentalizmus, mely nem tiszteli mások szabadságjogait, táplálja az intolerancia és az erőszak formáit, s ezek tükröződnek a keresztény közösségben és annak a társadalommal való kapcsolataiban is. Nem ritkán a keresztények is magukévá teszik ezt a hozzáállást: megosztottságot és ellenállást szítnak még az egyházon belül is. Szükséges továbbá figyelembe venni azt is, hogy a társadalmon végigvonuló törések, amik etnikai, faji, kasztbeli megkülönböztetésből, vagy a társadalom rétegzésének más formáiból erednek, esetleg kulturális és strukturális erőszak okaira vezethetők vissza, miként tükröződnek az egyházban és annak a társadalommal való kapcsolataiban. Ezek a kérdések mélyen befolyásolják az „együtt haladni” kifejezés jelentését és a konkrét lehetőségeit annak, hogy ezt megtegyük.

9. Ebben az összefüggésben a szinodalitás jelenti a fő utat az egyház számára, amely arra kap meghívást hogy megújítsa önmagát a Lélek működése által és azáltal, hogy meghallgatja az Igét. Az a képesség, hogy az egyház és intézményei számára más jövőt tudjunk elképzelni – egy

olyan jövőt, amely megfelel kapott küldetésének – nagy mértékben függ attól a döntéstől, hogy kezdeményezzük a meghallgatás, a párbeszéd és a közösségben történő megkülönböztetés folyamatát, amelyben minden egyes ember részt vehet és amihez hozzájárulhat. Ugyanakkor az „együtt haladás” melletti döntésünk prófétai jel az emberi család számára, melynek szüksége van egy olyan közös projektre, amely alkalmas arra, hogy mindenki javát keresse. Egy olyan egyház, amely képes a közösségre és a testvériségre, a részvételre és a szubszidiaritásra hűségesen ahhoz, amit hirdet, képes lesz a szegények és a legkisebbek mellé állni, és hangját kölcsönözni nekik. Ahhoz, hogy „együtt haladhassunk” engednünk kell, hogy a Lélek egy valóban szinodális mentalitásra neveljen bennünket, bátorsággal és a szív szabadságával belépve a megtérés folyamatába, mely elengedhetetlen ahhoz a „folyamatos reformhoz, amelyre neki [az Egyháznak], mint emberi intézménynek, mindig szüksége van” (UR, n. 6; vö. EG, n. 26).

II. Egy alapjaiban szinodális egyház

10. „Pontosan a szinodalitásnak ez az útja az, amit Isten a harmadik évezred Egyházától vár. Amit az Úr kér tőlünk, az bizonyos értelemben már benne van magában a „szinódus”[8] szóban, amely „az Egyház hagyományában egy ősi és tiszteletreméltó fogalomként van jelen, s melynek jelentése a Jelenések könyvének legmélyebb tartalmaiból merít”[9]. Az „Úr Jézus az, aki úgy mutatja be magát, mint 'az út, az igazság és az élet' (Jn 14,6)”, és „a keresztényeket, az Ő követőit eredetileg 'az Út követői' nevezték (vö. ApCsel 9,2; 19,9.23; 22,4; 24,14.22)” [10]. A szinodalitás innen nézve sokkal több, mint az egyházi találkozók vagy a püspöki gyűlések ünnepe, vagy egy egyházon belüli egyszerű adminisztrációs feladat. Ez az Egyháznak, Isten népének a sajátos *modus vivendi et operandi* -ja, amely akkor tárul föl és igazolja azt, hogy az egyház közösség, amikor minden tagja együtt halad az úton, összegyűlik és aktív részt vállal evangelizációs küldetésében.”[11]. Így fonódik egybe a szinodális Egyház három fő tengelye, amint az a Szinódus

címében is szerepel: közösség, részvétel és küldetés. Ebben a fejezetben röviden bemutatunk néhány alapvető teológiai utalást, amelyre ez a perspektíva épül.

11. Az első évezredben az „együtt haladás”, azaz a szinodalitás gyakorlása volt az egyház mint „az Atya, a Fiú és a Szentlélek egységében egyesült nép”[12] általános cselekvési módja. Az egyházatyák az egyház testét megosztókkal szembe állítják a világban szétszórt egyházak közösségét, amelyet Szent Ágoston „*concordissima fidei conspiratio*”-ként[13], azaz minden megkeresztelt hitbéli egyetértéseként írt le. Ez a gyökere annak a széles körben kifejlődő, az egyház életének minden szintjén - helyi, tartományi és egyetemes – jelen lévő szinodális gyakorlatnak, amely a legtökéletesebben az Egyetemes Zsinatban nyilvánul meg. Az egyháznak ezen a horizontján szemlélve, attól a gondolattól ihletve, hogy az Egyház életében mindenki részt vesz, mondhatta Aranyszájú Szent János, hogy „az Egyház és a szinódus szinonimák”[14]. Még a második évezredben is, amikor az Egyház nagyobb hangsúlyt fektetett a hierarchikus funkcióra, az eljárásnak ez a módja nem szűnt meg: jól dokumentált az egyetemes zsinatok, valamint az egyházmegyei és tartományi szinódusok megtartásán túl az is, hogy amikor dogmatikai igazságok meghatározására került sor, a pápák a püspökökkel kívántak konzultálni azért, hogy megismerjék az egész Egyház hitét, Isten egész népének *sensus fidei* tekintélyéhez folyamodva, amely „*tévedhetetlen 'in credendo'*” (EG, 119. sz.).

12. A II. vatikáni zsinat a hagyománynak ebben a dinamizmusában horgonyzott le. Hangsúlyozza, hogy „...úgy tetszett Istennek, hogy az embereket ne egyenként, minden társas kapcsolat kizárásával szentelje meg és üdvözítse, hanem néppé tegye őket, mely Őt igazságban megismeri és szentül szolgál Neki.” (LG, 9. n.). Isten népének tagjai a keresztség által egyesülnek, és „Bár egyeseket Krisztus akarata tanítóknak, a misztériumok sáfárainak és pásztoroknak rendelt mások javára, teljesen egyenlő mindnyájuk méltósága és tevékenysége minden hívő közös feladatában, Krisztus Teste építésében.” (LG, 32. n.). Ezért minden megkeresztelt

részese Krisztus papi, prófétai, és királyi feladatának – „azáltal, hogy gyakorolja sokszínű és neki rendelt karizmáját, hivatását és szolgálatát”[15] – az evangelizáció aktív alanya, mind egyénileg, mind mint Isten egész népe.

13. A zsinat hangsúlyozta, hogy a Szentlélek kenetének birtokában, amit a keresztteléskor kapott, a hívek összessége „a hitben nem tévedhet és ezt a különleges tulajdonságát az egész nép természetfölötti hitérzéke révén nyilvánítja ki, amikor »a püspököktől kezdve a legjelentéktelenebb világi hívőkig« [22] hit és erkölcs dolgában kifejezi egyetemes egyetértését.” (LG, n. 12). A Lélek az, aki a hívőket „minden igazságra” vezet (Jn 16:13). Az Ő munkája révén „Ez az apostoloktól származó hagyomány a Szentlélek segítségével az Egyházban kibontakozik: egyre teljesebb lesz az áthagyományozott dolgok és szavak megértése, részben a hívők elmélkedése és keresései folytán, akik a szívükben el-
elgondolkodnak rajtuk (vö. Lk 2,19.51); részben a tapasztalt lelki dolgok benső megértéséből; részben azok igehirdetéséből, akik a püspöki utódlással együtt megkapták az igazság biztos karizmáját is.” (DV, 8. n.). Valójában ez a pásztorai által összegyűjtött nép az, aki ragaszkodik Isten Igéjének Isten által az Egyházra bízott letéteményéhez, aki állhatatosan kitart az apostolok tanításában, a testvéri közösségben, a kenyértörésben és az imádságban. „Ezáltal a hit örökségének megtartása, gyakorlása és megvallása a Püspökök és a Hívek egyetlen közös erőfeszítésévé válik.”

Utolsó mondat a hivatalos DV fordítás szerint:

„Innét van a pásztorok és a hívek páratlan egyetértése a hagyományos hit megtartásában, gyakorlásában és megvallásában.” (DV, n. 10).

14. A Lelkipásztoroknak, akiket Isten arra rendelt, hogy „hiteles őrzői, értelmezői és tanúi legyenek az egész Egyház hitének”[16], nem szabad félniük attól, hogy meghallgassák a rájuk bízott Nyájat. Az Isten népével való konzultáció nem jelenti azt, hogy az egyházon belül átvennénk a demokrácia többség elvén alapuló dinamikáját, mert minden szinodális

folyamatban való részvétel alapja a közös szenvedély az evangelizáció küldetése iránt és nem az ellentétes érdekek képviselője. Más szóval, ez egy olyan egyházi folyamat, amely csak „egy hierarchikusan strukturált közösség középpontjában”[17] valósulhat meg. Az Isten népének *sensus fidei-je* (hitérzéke) és a lelkipásztorok előjárói funkciója közötti gyümölcsöző kötelék az, amiben megvalósul az egyház egészének ugyanabban a hitben való egyhangú konszenzusa. Minden szinódusi folyamat – amely arra hívja a püspököket, hogy ismerjék fel, hogy mit mond a Lélek az Egyháznak, de ne önmagukban, hanem Isten népének meghallgatásával, amely „Krisztus prófétai küldetéséből is részesedik” (LG, 12. n.) – nyilvánvaló formája annak az „együtt haladásnak”, mely által növekszik az Egyház. Szent Benedek hangsúlyozza, hogy „az Úr gyakran a leginkább követésre érdemes utat”[18] azoknak mutatja meg, akik nem töltönek be fontos pozíciókat a közösségben (esetében a legfiatalabbaknak); ezért a püspököknek ügyelniük kell arra, hogy mindenkit elérjenek, és ezáltal a szinodális út rendezett kibontakozása közben megvalósuljon az, amit Pál apostol a közösségeknek ajánl: „A Lelket ne oltsátok ki, a prófétálást ne vessétek meg, de mindent vizsgáljatok meg: a jót tartsátok meg,” (*1Thessz 5,19-21*).

15. Az út értelme, amelyre mindannyian meghívást kaptunk, mindenekelőtt az, hogy felfedezzük a szinodális egyház arcát és formáját, amelyben „mindenkinek van mit tanulnia”. A hívő emberek, a püspöki kollégium, Róma püspöke: valamennyien meghallgatják egymást, és mindannyian hallgatják a Szentlelket, az „igazság Lelkét” (*Jn 14,17*), hogy megtudják, mit „mond az egyházaknak” (*Jel 2,7*)[19]. Róma püspöke, mint az Egyház egységének principálisa és alapja, arra kéri az összes püspököt és az összes egyházat, amelyben és amelyből az egy és egyetlen katolikus Egyház él (vö. LG, 23. n. 23), hogy bizalommal és bátran lépjenek a szinodalitás útjára. Ebben az „együtt haladásban” arra kérjük a Lelket, hogy segítsen bennünket abban, hogy felfedezhessük, hogy a közösség (kommunió) – amely egységbe gyűjti az ajándékok, karizmák és

szolgálatok sokféleségét – miként szolgálja a missziót: a szinodális egyház egy olyan egyház, ami „előre megy”, egy missziós egyház, melynek ajtajai „nyitva állnak” (EG, 46. sz.). Ez magában foglalja a felhívást arra, hogy mélyítsük el kapcsolatainkat más egyházakkal és keresztény közösségekkel, akikkel az egy keresztség köt össze bennünket. Az „együtt haladás” perspektívája így még tágabb, és az emberiség egészét felöleli, melynek osztozunk „örömeiben és reményeiben, bánatában és aggodalmaiban” (GS, 1. n.). Egy szinodális egyház prófétai jel, különösen a nemzeteknek egy olyan közössége számára, amely képtelen arra, hogy előálljon egy olyan közös tervvel, amely mindenki javára törekszik. A szinodalitás gyakorlása az egyház számára ma a legnyilvánvalóbb útja annak, hogy „a megváltás egyetemes szentsége” legyen (LG, 48. n.), „jele és eszköze az Istennel való bensőséges egyesülésnek és az egész emberi nem egységének” (LG, 1. n.).

III. A Szentírás hallgatása

16. Isten Lelke, aki megvilágítja és elevenességgel tölti meg az egyházaknak ezt az „együtt haladását”, ugyanaz a Lélek, mint aki Jézus küldetésében működik, akit az apostoloknak és tanítványok azon nemzedékeinek ígért, akik meghallják Isten Igéjét és átültetik a gyakorlatba azt. Az Úr ígérete szerint a Lélek nem korlátozódik arra, hogy Jézus evangéliumának folytonosságát erősítse, hanem megvilágítja Kinyilatkoztatásának mindig új mélységeit, és inspirálja (sugalmazza?) az Egyház útjának fenntartásához szükséges döntéseket (vö. *Jn* 14,25-26; 15,26-27; 16,12-15). Ezért helyénvaló, hogy a szinodális egyház építése során utunkat a Szentírás két „képe” inspirálja. Az egyik az evangelizáció útját végigkísérő „közösségi jelenetek”-ben nyilvánul meg; a másik a Lélek megtapasztalására utal, melyben Péter és az őskeresztény közösség felismeri, hogy milyen kockázattal jár, ha a hit megosztásának indokolatlanul határokat szabnak. Az együtt haladás szinodális tapasztalata, követni az Urat mégpedig a Léleknek engedelmeskedve,

döntő inspirációt kaphat, ha a kinyilatkoztatás e két mozzanataról elmélkedünk.

Jézus, a tömeg, az apostolok

17. Alapjaiban eredeti az az állandó módja annak, ahogyan Jézus az egész evangéliumban kinyilatkoztatja önmagát, hirdetve Isten országának eljövételét. Lényegében három szereplő van jelen (plusz egy). Az első természetesen *Jézus*, az abszolút főhős, aki kezdeményező szerepet vállal, aki személyválogatás nélkül veti el Isten országa eljövételének szavait és jeleit (vö. *ApCsel* 10:34). Jézus többféle módon is különös figyelmet szentel azoknak, akik „elszakadtak” Istentől, vagy akiket a közösség „elhagyott” (evangéliumi nyelven szólva: a bűnösöknek és a szegényeknek). Szavai és tettei által az Atya nevében és a Szentlélek erejében kínál szabadulást a gonosztól és megtérést a reménységhez. Még az Úr hívásának és az arra adott befogadó reakcióknak a sokféleségében is közös vonás, hogy a hit mindig az emberek megbecsüléseként jelenik meg: kérésük meghallgatásra talál, nehézségeiken segítenek, nyitottságukat értékelik, méltóságukat Isten tekintete megerősíti és visszakapják helyüket a közösségben.

18. Az evangelizáció munkája és az üdvösség üzenete valójában nem lenne érthető anélkül, hogy Jézus ne lenne állandóan nyitott a lehető legszélesebb közönség felé, amelyre az evangéliumok mint *tömegre* utalnak, vagyis mindazokra, akik követik őt az úton, sőt néha még üldözik is a megváltás egy jelének vagy szavának reményében. Ez a második szereplő a Kinyilatkoztatás színpadán. Az evangélium hirdetése nem csak a felvilágosult vagy kiválasztott keveseknek szól. Jézus beszélgetőpartnere a hétköznapi élet „embere”, „mindenki”, aki az emberi állapotban osztozik. Jézus közvetlen kapcsolatba hozza őket Isten ajándékával és az üdvösségre szóló meghívással. Oly módon, hogy az meglepi és esetenként meg is botránkoztatja a jelenlévőket, Jézus mindenkivel beszélget, aki a tömegből elé kerül: meghallgatja a kánaáni asszony szenvedélyes

tiltakozását (vö. *Mt* 15,21-28), aki nem tudja elfogadni, hogy kizárják a Jézus által hozott áldásból. Hajlandó párbeszédet folytatni a számariai asszonnyal (vö. *Jn* 4,1-42) annak ellenére, hogy az társadalmilag és vallásilag is kompromittált volt; védelmébe veszi a vakon született ember szabad és hálás hitét (vö. *Jn* 9), akiről a hivatalos vallás lemondott, mert kívül esik a kegyelem határain.

19. Egyesek határozottabban követik Jézust, megtapasztalva a tanítványság hűségét, míg mások arra kapnak meghívást, hogy visszatérjenek megszokott életükhöz. Ugyanakkor mindannyian tanúságot tesznek a hit erejéről, amely megmentette őket (vö. *Mt* 15,28). A Jézust követők közül egyértelműen kiemelkedik az apostolok alakja. Őket már a kezdetektől fogva maga Jézus hívja, és azt a feladatot adja nekik, hogy hitelesen közvetítsék a tömegnek a Kinyilatkoztatáshoz és Isten országának eljövételéhez való viszonyát. Ennek a harmadik szereplőnek a színre lépése nem egy gyógyulásnak vagy megtérésnek köszönhető, hanem Jézus hívásának. Az apostolok megválasztása nem egy kizárólagos, elkülönült hatalmi pozíció kiváltsága, hanem az áldás és a közösség befogadó szolgálatának kegyelme. A feltámadt Úr Lelke ajándékának köszönhetően őrizniük kell Jézus helyét anélkül, hogy helyettesítenék őt: nem kiszűrniük kell az Ő jelenlétét, hanem megkönnyíteni a vele való találkozást.

20. Jézus, a sokszínű tömeg, az apostolok: ez az a kép és misztérium, amit folyamatosan kell szemlélnünk és mélységeiben megismernünk ahhoz, hogy az Egyház egyre inkább azzá váljon, ami. A három szereplő egyike sem hagyhatja el a színpadot. Ha Jézus nincs jelen és valaki más veszi át a helyét, akkor az egyház az apostolok és a tömeg közötti szerződésé válik, amelynek párbeszéde végül a politikai játszma cselekményét követi. A Jézus által felhatalmazott és a Lélek által vezérelt apostolok nélkül megszakad a kapcsolat az evangélium igazságával, és a tömeg, függetlenül attól, hogy elfogadja vagy elutasítja Jézust, továbbra is egy Jézussal kapcsolatos mítosznak vagy ideológiának van kitéve. A tömeg nélkül az

apostolok kapcsolata Jézussal a vallásosság szektás, önmagára hivatkozó formájává silányul; és az evangelizáció – mely azáltal árad ki, hogy Isten közvetlenül mindenkinek kinyilatkoztatja önmagát, és felajánlja az Ő üdvösségét – elveszíti a fényét.

21. Aztán ott van a „plusz” szereplő, az antagonista, aki behozza a színpadra a másik három diabolikus elkülönülését. A kereszt felkavaró kilátásával szembesülve vannak tanítványok, akik elmennek és tömegek, akiknek megváltozik a hangulatuk. A megosztó – és így a közös utat akadályozó – alattomoság egyformán nyilvánul meg a vallási szigorban, az erkölcsi parancsokban, melyek szigorúbbak Jézus parancsainál, és a világ politikai bölcsességének csábításában, amely állítása szerint hatékonyabb, mint a szellemek megkülönböztetése. Ahhoz, hogy megmeneküljünk a „negyedik szereplő” megtévesztéseitől, folyamatos megtérésre van szükség. Jelképes ebből a szempontból Kornéliusz százados története (vö. *ApCsel* 10). Annak a jeruzsálemi „zsinatnak” az előzménye ez, (vö. *ApCsel* 15), amely a szinodális egyház döntő hivatkozási alapja.

A megtérés kettős dinamikája: Péter és Kornéliusz (*ApCsel* 10)

22. Az történet mindenekelőtt Kornéliusz megtérését meséli el, aki még egyfajta kinyilatkoztatást is kap. Kornéliusz pogány, feltehetően római, a megszálló hadsereg centuriója (alacsony rangú tiszt), aki erőszakon és bántalmazáson alapuló foglalkozást űz. Mégis elkötelezett az imádság és az alamizsnálkodás iránt, vagyis kapcsolatot ápol Istennel és törődik felebarátjával. Épp az otthonában történik, hogy az angyal meglepő módon belép hozzá, nevéen szólítja és felszólítja, hogy küldje el – a küldetés igéje! – szolgáit Jaffába, hogy hívják el – a hivatás igéje! – Pétert. Az elbeszélés ezután Péter megtérésének történetévé válik, akinek még aznap látomása volt. Ebben egy hang azt parancsolta neki, hogy öljön le és egyen meg állatokat, köztük néhány tisztátalan állatot is. Válasza határozott: „Szó sem lehet róla, Uram” (*ApCsel* 10:14). Felismeri, hogy az Úr az, aki szól hozzá,

mégis határozottan elutasítja, mert ez a parancs lerombolja a Tóra azon előírásait, amelyek vallási identitása szempontjából elidegeníthetetlenek, és amelyek a kiválasztottságot olyan különbségként értelmezik, mint ami a más népektől való elkülönülést és kirekesztést vonja maga után.

23. Az apostolt mélyen felkavarják a történetek, és miközben azok értelmén töpreng, megérkeznek a Kornéliusz által küldött férfiak, akikről a Lélek jelzi Péternek, hogy az Ő követői. Péter olyan szavakkal válaszol nekik, amelyek Jézus Kertben elmondott szavait idézik: „Én vagyok az, akit kerestek” (*ApCsel* 10:21). Ez egy igazi és sajátos megtérés, egy fájdalmas és rendkívül gyümölcsöző lépés, melyben az ember elhagyja saját kulturális és vallási kategóriáit: Péter elfogadja, hogy a pogányokkal együtt egye azt az ételt, amelyet mindig tilosnak tartott, felismerve, hogy ez eszköze az Istennel és másokkal való életnek és közösségnek. Az emberekkel való találkozásban, az emberek befogadásában, a velük való együtt haladásban és abban, hogy belép otthonaikba ismeri fel látomásának értelmét: Isten szemében egyetlen ember sem méltatlan, és a kiválasztás által létrehozott különbség nem hordoz kizárólagos előnyt, sokkal inkább egyetemes szintű szolgálatot és tanúságtételt.

24. Kornéliusz és Péter is bevon más embereket is megtérése útjába, és útitársaivá teszi őket. Az apostolok tette azáltal valósítja meg Isten akaratát, hogy közösséget teremt, lebontja a korlátokat és elősegíti a találkozásokat. A szavak központi szerepet játszanak a két főszereplő találkozásában. Cornelius azzal kezdi, hogy megosztja tapasztalatait. Péter meghallgatja őt, majd átveszi a szót, és ő is elmondja, hogy vele mi történt, és tanúságot tesz az Úr közelségéről, aki elmegy, hogy minden egyes emberrel találkozzon, és megszabadítsa attól, ami a gonoszság foglyává teszi őket, és megalázza emberi mivoltukban (vö. *ApCsel* 10,38). A kommunikációnak ez a formája hasonlít ahhoz, amit Péter is követ, amikor Jeruzsálemben a körülmetélt hívek szemrehányást tesznek neki, azzal vádolva őt, hogy megszegte a hagyományos szabályokat, amelyekre minden figyelmük összpontosulni látszik, nem törődve a Lélek

kiáradásával: „Körülmetéletlen emberek házában jártál, és ettél velük.” (ApCsel 11:3). A feszültségnek ebben a pillanatában Péter elmeséli, hogy mi történt vele, és hogy ő is zavarodottsággal, értetlenséggel és ellenállással reagált. Pontosan ez az, ami segít a kezdetben agresszív és elutasító beszélgetőpartnereinek abban, hogy meghallgassák és elfogadják azt, ami történt. A Szentírás segít mindennek az értelmezésében úgy, ahogy majd ez a jeruzsálemi „zsinaton” is történni fog, a megkülönböztetés folyamata során, ami abból áll, hogy közösen hallgatjuk a Szentlelket.

IV. Szinodalitás a gyakorlatban:

iránymutatások az Isten népével való konzultációhoz

25. Az Ige által megvilágított és a hagyományban megalapozott szinodális út Isten népének konkrét életében gyökerezik. Valójában egy olyan sajátosságot mutat, mely egyben rendkívüli erőforrás is: a tárgya, a szinodalitás, egyben a módszere is. Más szóval, olyasfajta építési területet, vagy kísérleti terepet alkot, amely lehetővé teszi, hogy azonnal elkezdjük learatni a dinamizmusnak azokat a gyümölcseit, amiket az egyre növekvő szinodális megtérés hoz a keresztény közösségbe. Ugyanakkor a folyamat csak a szinodalitás különböző szinteken, különböző intenzitással megélt tapasztalataiból tud meríteni: ezek erősségei és sikerei csakúgy, mint korlátai és nehézségei értékes adalékai lehetnek annak, hogy belátásra jussunk azzal kapcsolatban, hogy milyen irányba haladjunk tovább. Természetesen itt nem csak a jelenlegi szinodális út által aktivált tapasztalatokra utalunk, hanem azokra is, amelyekben az „együtt haladás” formáit a hétköznapi életben már tapasztaljuk még akkor is, ha magát a szinodalitás kifejezést nem ismerjük vagy használjuk.

Az alapvető kérdés

26. Az Isten népének e tanácskozását vezérlő alapvető kérdés, amint azt már az elején említettük, a következő:

A szinodális egyház az evangélium hirdetésében „együtt halad”: hogyan valósul meg ez az „együtt haladás” ma az Ön saját egyházában? Milyen lépésekre hív minket a Lélek, hogy növekedjünk az „együtt haladásban”?

A válaszadáshoz kérjük, hogy:

a) Kérdezzék meg önmagukat, hogy az alapkérdés milyen tapasztalatokat idéz fel saját egyházukból;

b) gondolják át újra, mélyebben ezeket az élményeket: milyen örömet szereztek? Milyen nehézségekkel és akadályokkal találkoztak? Milyen sebeket tártak fel? Milyen felismerésekre vezettek?

c) gyűjtsék össze a gyümölcsöket a megosztáshoz: hol szólal meg ezekben a tapasztalatokban a Lélek hangja? Mit kér tőlünk? Melyek a megerősítendő pontok, milyen kilátásai vannak a változásnak, milyen lépéseket kell megtenni? Hol marad nyoma, ha konszenzusra jutottunk? Milyen utak nyílnak meg a mi saját egyházunk előtt?

A szinodalitás különböző formáinak megkülönböztetése

27. Az alapkérdés által kiváltott imádság, reflexió és megosztás során célszerű szem előtt tartani három szintet, amelyeken a szinodalitás mint „az egyház alapvető dimenziója”[20] artikulálódik:

- az egyház szokásos élet- és munkastílusának szintje. Ez Isten népeként jeleníti meg az egyházat, mely együtt halad az úton, és akit az Úr Jézus a Szentlélek erejében arra hív össze, hogy hirdesse az evangéliumot. Ez a stílus úgy valósul meg, hogy „a közösség hallgatja az Igét, megünnepli az Eucharisziát, a közösség (kommunió) testvériségét, valamint Isten egész népének együttes felelősségét és részvételét az ő életében és küldetésében, az egyház minden szintjén és különbséget téve a különböző szolgálatok és szerepek között”[21];

- az egyházi struktúrák és folyamatok szintje, mely teológiai és kánonjogi szempontból is meghatározott, és melyben az egyház szinodális jellege intézményes módon fejeződik ki helyi, regionális és egyetemes szinten;
- a szinódusi folyamatok és események szintje, melyben az Egyházat az arra illetékes szerv hívja össze az egyházi rend által meghatározott különleges eljárások szerint.

Bár e három szint logikailag elkülönül, mégis egymásra utal, ezért koherens módon egyben kell tartani őket. Ellenkező esetben e szintek egymásnak ellentmondó tanúkká lehetnek, ami aláássa az Egyház hitelességét. Valójában, ha nem ölt testet struktúrákban és folyamatokban, a szinodalitás, a szándékok és vágyak szintjéről könnyen a retorika szintjére alacsonyodhat le, míg ha a folyamatok és események nem megfelelő stílusban kelnek életre, üres formalitássá válhatnak.

28. Továbbá, a tapasztalatok újraértékelésekor szem előtt kell tartani, hogy az „együtt haladás” két különböző nézőpontból is értelmezhető, mely nézőpontok azonban erősen összefüggnek egymással. Az első perspektíva az egyes egyházak belső életét vizsgálja, az őket alkotó részek viszonyait (elsősorban a hívek és lelkipásztoraik között, a kánoni rendben előírt részvételi testületek, köztük az egyházmegyei szinódus által) és a hozzájuk tartozó közösségek (különösen a plébániák) közötti kapcsolatokat. Ezután a püspökök egymás közötti és Róma püspökével való kapcsolatát vizsgálja, szintén a szinódus közbenső szervein keresztül (a pátriárchatusi és a nagyobb érseki egyházak püspöki szinódusai, a hierarchák zsinatai és a *sui iuris* egyházak hierarcháinak közgyűlései, a püspöki konferenciák, azok nemzeti, nemzetközi és kontinentális formájával együtt). Ez azután kiterjed arra is, ahogyan az egyes részegyházak magukba integrálják a szerzetesi, vallásos és megszentelt élet különböző formáinak, a laikus egyesületeknek és mozgalmaknak, a különböző egyházi és egyházi

kötődésű (?) intézményeknek (iskolák, kórházak, egyetemek, alapítványok, karitatív és segélyszervezetek stb.) a hozzájárulását. Végül, ez a perspektíva magában foglalja a más keresztény felekezetekhez tartozó testvérekkel való kapcsolatokat és közös kezdeményezéseket is, akikkel ugyanannak a keresztségnek az ajándékán osztozunk.

29. A második perspektíva azt vizsgálja, hogy Isten népe hogyan halad együtt az egész emberi családdal. Itt figyelmünk középpontjában az áll, hogy megvizsgáljuk kapcsolatunkat, párbeszédünket, a közös kezdeményezések lehetőségeit más vallások híveivel, a hittől távol lévő emberekkel, valamint a konkrét társadalmi közegekkel és csoportokkal, azok intézményeivel (a politika, kultúra, gazdaság, pénzügyek, munka, szakszervezetek és vállalkozói szövetségek, nem kormányzati és civil társadalmi szervezetek, népi mozgalmak, különböző kisebbségek, szegények és kirekesztettek stb. világával).

Tíz feltárandó tematikus mag

30. Annak érdekében, hogy segítsük a tapasztalatok kibontakozását és gazdagabb módon járuljunk hozzá a konzultációhoz, az alábbiakban tíz tematikus magot is megjelölünk, melyek a „megélt szinodalitás” különböző aspektusait fogalmazzák meg. Ezeket a különböző helyi adottságokhoz kell igazítani, és időről időre integrálni, magyarázni, egyszerűsíteni, elmélyíteni, különös figyelmet fordítva azokra, akiknek nehezebb a részvétel és a válaszadás: az előkészítő dokumentumot kísérő *Vademecum* e tekintetben eszközöket, haladási terveket és javaslatokat kínál, hogy a kérdések különböző csoportjai konkrétan inspirálhassák az imádság, a képzés, a reflexió és az osztozás pillanatait.

I. AZ ÚTITÁRSÁK

Az egyházban és a társadalomban egymás mellett ugyanazon az úton járunk. A helyi egyházadban kik azok, akik „együtt haladnak”? Amikor azt mondjuk, hogy „a mi egyházunk”, ki tartozik ebbe? Ki kéri, hogy együtt haladjunk? Kik az útítársak, ide értve az egyházi kereteken kívülieket is?

Mely személyek vagy csoportok szorulnak perifériára – kifejezetten vagy ténylegesen?

II. MEGHALLGATÁS

A meghallgatás az első lépés, de ehhez nyitott elmére és szívre van szükség, előítéletek nélkül. Kik azok, akiknek egyházunk „tartozik annyival, hogy meghallgatja őket”? Hogyan hallgatjuk meg a laikusokat, különösen a fiatalokat és a nőket? Hogyan építjük be a megszentelt férfiak és nők hozzájárulását? Milyen teret kap a kisebbségek, az elutasítottak és a kirekesztettek hangja? Tudjuk-e azonosítani a meghallgatást akadályozó előítéleteket és sztereotípiákat? Hogyan figyelünk arra a társadalmi és kulturális kontextusra, amelyben élünk?

III. ÖSZINTE, NYÍLT BESZÉD

Mindenkit arra hívunk, hogy bátran és parréziával, azaz a szabadság, az igazság és a szeretet integrálásával beszéljen. Hogyan segíthetünk elő egy szabad és hiteles kommunikációs stílust a közösségen és szervezetein belül, kétszínűség és megalkuvás nélkül? És a társadalommal kapcsolatban, amelynek része vagyunk? Mikor és hogyan sikerül elmondanunk, hogy mi a fontos számunkra? Hogyan működik a kapcsolat a médiarendszerrel (nem csak a katolikus médiával)? Ki beszél a keresztény közösség nevében, és hogyan választják ki?

IV. ÜNNEPLÉS

Az „együtt haladás” csak akkor lehetséges, ha az Ige közös hallgatásán és az Eucharisztia ünneplésén alapul. Az ima és a liturgikus ünneplés hogyan inspirálja és irányítja az „együtt haladásunkat”? Hogyan inspirálják a legfontosabb döntéseket? Hogyan segíthetjük elő minden hívő aktív részvételét a liturgiában és a megszentelő funkció gyakorlásában? Milyen teret kap a felolvasó és az akolitus szolgálatának gyakorlása?

V. KÖZÖS FELELŐSSÉG A MISSZIÓÉRT

A szinodalitás az egyház missziójának szolgálatában áll, amelyben minden tagja meghívást kap a részvételre. Mivel mindannyian missziós tanítványok vagyunk, hogyan van minden megkeresztelt ember arra hivatva, hogy a misszió főszereplője legyen? Hogyan támogatja a közösség a társadalom szolgálatára elkötelezett tagjait (társadalmi és politikai elkötelezettség, tudományos kutatás és oktatás, a társadalmi igazságosság előmozdítása, az emberi jogok védelme és a Közös Otthon gondozása, stb.)? Hogyan segítesz nekik abban, hogy missziós logikával éljék meg ezeket a vállalásokat? Hogyan történik a megkülönböztetés a misszióval kapcsolatos döntéseknél, és ki vesz részt bennük? Egy hatékony keresztény tanúságtevő nézeteiben, a szinodális stílus tekintetében hogyan integrálódnak és adaptálódnak azok a különböző hagyományok, amelyek számos egyház, különösen a keleti egyházak örökségét alkotják? Hogyan működik az együttműködés olyan területeken, ahol különböző *sui iuris* egyházak vannak jelen?

VI. PÁRBESZÉD AZ EGYHÁZBAN ÉS A TÁRSADALOMBAN

A párbeszéd a kitartás útja, amely magában foglalja a hallgatásokat és a szenvedéseket is, de képes összegyűjteni az emberek és a népek tapasztalatait. Hol és milyen módon zajlik párbeszéd a mi saját egyházunkon belül? Hogyan kezelik a nézetkülönbségeket, konfliktusokat és nehézségeket? Hogyan segíthetjük elő együttműködésünket a szomszédos egyházmegyékkel, a térség vallási közösségeivel, a laikus egyesületekkel, mozgalmakkal, stb., és ezek egymás közötti együttműködését? Milyen tapasztalataink vannak a párbeszédéről és a közös elkötelezettségről más vallások híveivel és a nem hívőkkel? Miként folytat párbeszédet az egyház a társadalom más területeivel: a politika, a gazdaság, a kultúra, a civil társadalom, a szegények, stb. világával, és hogyan tanul azoktól?

VII. MÁS KERESZTÉNY FELEKEZETEKSEL

A különböző felekezetű keresztények közötti párbeszéd, akiket az egy keresztség egyesít, különleges helyet foglal el a szinodális úton. Milyen kapcsolataink vannak más keresztény felekezetű testvéreinkkel? Milyen területeket érintenek ezek a kapcsolatok? Milyen gyümölcsöket merítettünk ebből az „együtt haladásból”? Mik a nehézségek?

VIII. HATALOM ÉS RÉSZVÉTEL

A szinodális egyház részvételi és együttesen felelős egyház. Hogyan határozzuk meg az elérendő célokat, az elérésükhöz vezető utat és a teendőket? Hogyan történik a hatalomgyakorlás a mi saját egyházunkon belül? Hol jelenik meg a gyakorlatban a csapatmunka és a közös felelősségvállalás? Hogyan támogatják a laikusok szolgálatát és a hívek felelősségvállalását? Hogyan működnek a szinodális testületek az adott egyház szintjén? Gyümölcsöző tapasztalatot jelentenek?

IX. MEGKÜLÖNBÖZTETÉS ÉS DÖNTÉS

Szinodális stílusban a döntések a megkülönböztetés által születnek, ami azon a konszenzuson alapul, mely a Léleknek való közös engedelmességből ered. Milyen eljárások és módszerek alapján hallgatjuk meg egymást és hozunk döntéseket? Hogyan lehetne ezeket fejleszteni? Hogyan segítjük elő a hierarchikusan felépített közösségekben a döntéshozatalban való részvételt? Hogyan alakítjuk a tanácsadói szakaszt a tanácskozási szakasszal, a *döntéshozatali* folyamatot a *döntéshozatal* pillanatával? Hogyan és milyen eszközökkel segítjük elő az átláthatóságot és az *elszámoltathatóságot*?

X. ÖNKÉPZÉS A SZINODALITÁSBAN

Az együtt haladás lelkiisége arra hivatott, hogy az embereket, a keresztényeket, a családokat és a közösségeket formáló nevelési elvvé váljon. Hogyan taníthatjuk meg arra az embereket, különösen azokat, akik felelős szerepet töltenek be a keresztény közösségben, hogy képessé váljanak az „együtt haladásra”, egymás meghallgatására és a párbeszédre?

Milyen képzést kínálunk a megkülönböztetés és a tekintély gyakorlása terén? Milyen eszközök segítenek nekünk abban, hogy megértsük annak a kultúrának a dinamikáját, amelyben elmerülünk, és annak hatását egyházunk stílusára?

Hozzájárulás a konzultációhoz

31. A szinodális út első szakaszának célja, hogy ösztönözze a konzultáció széles körű folyamatát, hogy összegyűjtse a megélt szinodalitás tapasztalatainak gazdagságát annak különböző formáiban és megnyilvánulásaiban, bevonva a részegyházak lelkipásztorait és híveit minden egyes szinten, a helyi adottságoknak leginkább megfelelő eszközökkel: A püspök által koordinált konzultáció címzettjei egyházának „papjai, diakónusai és világi hívei, mind egyénileg, mind egyesületekben, anélkül, hogy elhanyagolnánk a megszentelt életet élő férfiak és nők értékes hozzájárulását” (EK, n. 7). Különösen kívánatos az egyes egyházak testületeinek hozzájárulása, különösen a Presbiteri Tanácsé és a Pásztorális Tanácsé, melyekből „a szinodális egyház valóban elkezdhet formálódni”[22]. Ugyanilyen értékes lesz a többi egyházi entitás hozzájárulása is, amelyeknek az előkészítő dokumentumot elküldik, és azoké is, akik közvetlenül kívánják elküldeni saját hozzájárulásukat a folyamathoz. Végül alapvető fontosságú lesz, hogy a szegények és kirekesztettek hangja is helyet kapjon és ne csak azoké, akiknek valamilyen szerepük vagy felelősségük van az adott egyházakban.

32. Az a szintézis, amelyet az egyes részegyházak a meghallgatás és a megkülönböztetés munkájának végén elkészítenek, lesz az ő hozzájárulásuk az egyetemes egyház útjához. Az út további szakaszainak megkönnyítése és fenntarthatóbbá tétele érdekében fontos, hogy az ima és az elmélkedés gyümölcseit legfeljebb tíz oldalba sűrítsük. Ha szükséges, a szövegek környezetbe helyezés és a jobb magyarázat érdekében más szövegek is csatolhatók a szövegek alátámasztására vagy kiegészítésére. Nem szabad elfelejteni, hogy a szinódus, és így e konzultáció célja sem az,

hogy dokumentumokat készítsen, hanem hogy „álmokat ültessen el, próféciákat és látomásokat ébresszen, engedje, hogy virágozzon a remény, ébresszen bizalmat, kötözzön be sebeket, szőjön kapcsolatokat, ébressze fel a remény hajnalát, tanuljon egymástól, és teremtsen olyan sziporkázó leleményességet, amely megvilágítja az elméket, felmelegíti a szíveket, erőt adnak kezeinknek.”[23].

Rövidítések

KTI Nemzetközi Teológiai

BizottságDV II. vatikáni zsinat, Const. Dogm. *Dei Verbum* (1965. november 18.)

EK Ferenc, Const. Ap. *Episcopalis communio* (2018. szeptember 15.)

EG Ferenc, Exhort. Ap. *Evangelii gaudium* (2013. november 24.) FT
Francis, Enc

Lett. *Fratelli tutti* (2020. október 3.)

GS II. vatikáni zsinat, Const. Múlt. *Gaudium et spes* (1965. december 7.)

LG II. Dogm. *Lumen Gentium* (1964. november 21.)

LS Francis, Letter Enc. *Laudato si'* (2015. május 24.)

UR II. vatikáni zsinat, Decr. *Unitatis redintegratio* (1964. november 21.)

[1] Az alábbiakban a zsinati út szakaszait vázoljuk fel.

[2] Ferenc, *beszéd a püspöki szinódus intézményének 50. évfordulója alkalmából tartott megemlékezésen* (2015. október 17.).

[3] Vö. www.synod.va

[4] Ferenc, *Levél Isten népéhez* (2018. augusztus 20.), proem

[5] *Ibid*, n. 2.

[6] *Ibid*.

[7] *Ibid*.

[8] Ferenc, *beszéd a püspöki szinódus intézményének 50. évfordulója alkalmából tartott megemlékezésen*.

[9] KTI, *Szinodalitás az egyház életében és küldetésében* (2018. március 2.), 3. sz. n.

[10] *Ibid*.

[11] *Ibid*, n. 6.

[12] Cyprianus, *De Oratione Dominica*, 23: PL 4, 553.

[13] Augustinus, *Epistola 194*, 31: PL 33, 885.

[14] János Krizosztomosz, *Explicatio in Psalmum 149*: PG 55, 493.

[15] KTI, *La sinodalità nella vita e nella missione della Chiesa*, n. 6.

[16] Ferenc, *Beszéd a püspöki zsinat intézményének 50. évfordulója alkalmából tartott megemlékezésre*.

[17] KTI, *La sinodalità nella vita e nella missione della Chiesa*, 69. o.

[18] *Regula S. Benedicti*, III, 3.

[19] Ferenc, *Beszéd a püspöki szinódus intézményének 50. évfordulója alkalmából tartott megemlékezésen*.

[20] KTI, *Szinodalitás az egyház életében és küldetésében*, 70. sz.

[22] Ferenc, *beszéd a püspöki szinódus intézményének 50. évfordulója alkalmából tartott megemlékezésen*.

[23] Ferenc, *beszéd a fiataloknak szentelt szinódus kezdetén* (2018. október 3.)

[01156-EN.01] [eredeti szöveg: olasz].